

stelijcken Paltz, ghedreven oft gheleert wort, een om zijn inhoud merkwaardig boekje, afwijkend van de bij de Gereformeerden gebruikte bewerking door Dathenus, waarvan J. I. Doedes een uitvoerige beschrijving heeft gegeven in *Stemmen voor waarheid en vrede* (Dec. 1871, blz. 1143) en dat thans in de Utrechtsche Universiteitsbibliotheek wordt bewaard.

Het oudste gedateerde werk dat Mullem uitgaf toont hem in betrekking met een hoogst merkwaardig stadgenoot dier dagen, den Gentenaar Pieter de Zuttere, ofwel Petrus Anastasius Overdhage, zich noemende P. A. Hyperphragmus. Deze Vlaamsche vluchteling om den geloove was in 1556 te Wesel, later te Emden zelf werkzaam geweest als boekdrukker en schrijver van theologische tractaten. Op 29 Mei 1576 onderteeckt hij „de nostre estude & escole en Rotterdam” de voorrede „A la junesse de bonne expectation et espoir” van zijn bij Mullem verschenen Fransch leerboek:

3. *Eene forme ende maniere der Coniugatien in nederduytsch ende Fransoys om alderhande Verba ende Redenen te leeren veranderen in verscheyden manieren . . .* Een merkwaardigheid van dit boekje is nog dat de titel ervan is versierd met een groot drukkersmerk, dat De Zuttere zelf vroeger op zijn uitgaven had geplaatst. Daarover willen wij hier thans niet uitweiden (belangstellenden vinden het in *Het Boek* 1929, blz. 20 afgebeeld met eenige nadere mededeelingen en literatuur daarover, uitvoeriger in *Bibl. Belg.* 1e reeks op De Zuttere). Het eenige bekende exemplaar van dit boekje is in het bezit van de Universiteitsbibliotheek te Amsterdam.

De in tijdsorde hierop volgende voortbrengselen van Mullems pers zijn eenige werken van Johannes Saliger, een Duitsch Luthersch prediker, die ten gevolge van zijn afwijkende leerstellingen veel gezworven heeft. In 1566 bedient hij de Lutherschen te Antwerpen, in 1567 te Lubeck, in 1568 te Rostock, waar hij wederom in 1569 wordt afgezet. In 1572 of 73 wordt hij predikant te Woerden, waar men zich nog aan de Augsburgsche confessie hield die daar was in-